

καὶ ἐὰν ἡ δύναμις αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ ἦν ἡ τόσον θαυμασιὰ ὅσον καὶ φημίζεται. Περιέργος γὰρ μάθω τί εἶναι αὐτὸ τὸ σιδηρόχορτον καὶ τὴν θαυμασίαν τοῦ δύναμιν, ἀπεκρίθη ὅτι καὶ τὸ φυτόν ἔχει καὶ ἡ δύναμις του εἶναι βεβαίως θαυμασία, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ δώσω εἰς κανένα ἐξ αὐτοῦ, διότι μοὶ εἶναι ἀπηγορευμένον. Μεθ' ἡμέρας τινάς, κατὰ τὰς ὁποίας παρετήρησα ὅτι ἡ ὑπηρετρία συνωμίλει μετὰ διαφόρων καὶ ἀγνώστων μοὶ προσώπων, ἡ γυνὴ αὕτη μοὶ προσέφερεν εἴκοσι χιλιάδας δραχμῶν ἐὰν τῆς ἐδίδον ὀλίγον σιδηρόχορτον. Ἐνόησα λοιπὸν ὅτι αὕτη παρ' ἄλλου ὠδηγεῖτο καὶ δι' ἄλλον ἤθελε τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐγὼ ἐντελῶς ἠγνόουν, καὶ ἡ περιέργειά μου ἐκεντήθη πολὺ νὰ μάθω τί τρέχει μετὰ τὸ σιδηρόχορτον τοῦτο. Ἠρνήθη λοιπὸν καὶ ἐκ δευτέρου τέλος μοὶ ἐπροτάθη ὅτι ἐὰν δώσω τὸ σιδηρόχορτον θέλω μεθέξει τῶν μεγάλων ὠφελημάτων μιᾶς ἐταιρίας ἣτις ἐγίνωσκε μέγα τι μυστικόν. Συγκατετέθη εἰς τοῦτο, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἦλθον εἰς τὸν οἶκόν μου περὶ τὰ δώδεκα πρόσωπα, ἐν αἷς δύο ἀμαξήλαται, τρεῖς ὑπηρετρίαι, δύο μάγειροι πρεσβειῶν καὶ δύο τροφοί.

Κωμικωτάτη κατέστη ἡ συνεδρίασις ἐκείνη διὰ τὴν σοβαρότητα της καὶ ἐτι κωμικώτατος ἦτον ὁ περὶ σιδηροχόρτου διάλογός μου μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, διὰ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐντελῶς ἠγνόουν καὶ ἤθελον νὰ μάθω διατὶ μοὶ ἐζητεῖτο. Ἴδου δὲ ἐν συντομίᾳ τί ἔμαθον.

Τὸ σιδηρόχορτον, μυθικὸν καὶ ἀνύπαρκτον φυτόν, ἔχει τὴν θαυμασίαν καὶ μαγικὴν ἐνέργειαν νὰ θραύῃ πᾶν κλειθρον, καὶ πᾶν σιδηροῦν χρηματοκιβώτιον μόλις τὸ ἐγγίση τις δι' αὐτοῦ. Ἐζητεῖτο δὲ ἰδίως τὸ σιδηρόχορτον τότε, διὰ νὰ γίνῃ δι' αὐτοῦ ἡ κατοχὴ μεγάλου τινὸς θησαυροῦ κειμένου κατὰ τὰ μεθόρια ἐντὸς τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. Ἡ περιγραφή τοῦ θησαυροῦ εἶναι τοιαύτη. Ἐν τινι ὑπογείῳ, τοῦ ὁποίου τὴν μεγάλην καὶ σιδηρὰν πύλην δύναται ν' ἀνοίξῃ ὁ τυγῶν καὶ νὰ εἰσελθῇ, κείνται εἰς σωροὺς μεγάλους καὶ ἀνάριθμῆτους χρυσᾶ νομίσματα, ἐλάσματα βαρύτερα χρυσοῦ, μαργαρίται καὶ ἀδάμαντες ὅταν ὁ εἰσελθὼν θελήσῃ νὰ λάβῃ τι ἐκ τῶν σωρῶν τούτων, ἔστω καὶ τὸ μικρότερον τεμάχιον, ἡ σιδηρὰ θύρα ἀμέσως μετὰ πατάγου κλείεται, τὸν ἀίχμαλωτίζει, καὶ δὲν ἀνοίγει εἰμὴ μόνον ὅταν ἀφεθῇ τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον κειμήλιον. Ἀναγινώσκεται δὲ ἐπὶ τῆς θύρας μεγάλοις γράμμασιν ἡ ἀκόλουθος ἐπιγρα-

φή: «Ὁ θησαυρὸς οὗτος γίνεται κτήμα μόνον ἐκείνου ὅστις φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ σιδηρόχορτον». Ἐξ ἀνακρίσεων δὲ τὰς ὁποίας ἔκαμον ἀνεκάλυφα τὰ ἀκόλουθα. Βούλγαρός τις ἀγύρτης ἐσχημάτισε μυστικὴν ἐταιρίαν διὰ τὴν κατὰκτισιν τούτου τοῦ θησαυροῦ, χάριν τοῦ ὁποίου ἐζητεῖτο μετὰ τσαύτης ἐπιθυμίας τὸ σιδηρόχορτον, φορολογῶν τοὺς ὑπηρετάς, τὰς τροφούς καὶ τοὺς μάγειρους τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ τοιούτου θησαυροῦ ἐφθασε καὶ εἰς στρώματα τῆς κοινωνίας πολὺ ὑψηλότερα καὶ ἐπληροφορούμενη τοῦτο ὁσάκις παρὰ σπουδαιοτάτων προσώπων μοὶ ἐζητοῦντο πληροφορίες περὶ σιδηροχόρτου!! Ἄγνοῶ ἐὰν διὰ τὴν ιδέαν τῆς ὑπάρξεως τοῦ μυθώδους σιδηροχόρτου ἐπλάσθη ὁ μῦθος τοῦ θησαυροῦ, ἢ διὰ τὸν μῦθον τοῦ θησαυροῦ ἐφευρέθη τὸ ἐτι μυθικώτερον σιδηρόχορτον δύναμαι ὅμως νὰ βεβαιώσω ὅτι καὶ ὁ Μάρτυρ Χατζῆς ὁ Βούλγαρος, καὶ οἱ συνεταίροί του ἀπεβίωσαν ἐπὶ τῆς ψάθης περιμένοντες τὸ σιδηρόχορτον. Βραδύτερον ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ περὶ σιδηροχόρτου ιδέα μεγάλως ἐγενικεύθη μεταξὺ τῶν προλήψεων τοῦ λαοῦ.

(Ἐκ τῶν Γεωπονικῶν).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.

Πόθεν ἡ φράσις «διὰ φύλλου πήδημα».

Εἰς τις λίαν ἐγκρατῆς καὶ αἰσθητὸς φύλλος τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς παρετήρησέ ποτε εἰς ἄλλον τινὰ γνωρίζοντα ἐπίσης σὺν νύχι, κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον, τὴν σχολαστικότητα, ὅτι εἰς τι ῥῆμα, ὅπερ ἀπῆντησεν εἰς χειρόγραφόν του, εἶχε θέσει ὑπογεγραμμένην, ἐνῶ ἡ ἐγκλισις δὲν ἦτο ὑποτακτικὴ.

Ἡ σπουδαία αὕτη παρατήρησις—μὴ παραδεχθέντος τοῦ ἑτέρου τὸ λάθος του ἐκ σχολαστικοῦ πεισματος—ἔκαμεν, ὥστε νὰ ἐγεσθῇ συζητήσεις, κληθεῖσα συζητήσεις τῆς ὑπογεγραμμένης, μεταξὺ τῶν δύο, διωλιζόντων τὸν κῶνον. Ἐγράφησαν, νομίζω, καὶ ὀγκώδη συζητήματα ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀντιπάλων μερῶν. Μελένη ἐγύθη ἄσθονος καὶ ἀποτέλεσμα τῆς διαμάχης ταύτης ἦτο ἔχθρα θανάσιμος καὶ κήρυξις πολέμου.

Στρατοὶ καλῶς κατηροτισμένοι ἀπὸ ὀνόματα, ῥήματα, συνδέσμους, ἐπιρρήματα, κτλ. καὶ ὠπλισμένοι, ὡς ἐννοεῖται, μὲ κόμματα, τελείας,

ἀξείας, βραδείας, κῶλα κτλ. ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἦλθον εἰς χεῖρας, καὶ μάχαι πεισματώδεις ἐγένοντο, προμηνύουσαι τὴν νίκην μὲν τῆς ὀρθογραφίας, ἀλλὰ καὶ τὰ θλιβερώτερα ἀποτελέσματα. Ἐλησμώνησα νὰ σᾶς προσθέσω ὅτι τὸ ὕπλον περισπωμένη διεκρίθη διὰ τὴν τελειότητά του.

Ἄλλ' ὁ καταστρεπτικὸς οὗτος τῆς ἐπαράτου ὑπογεγραμμένης πόλεμος ἔπρεπε νὰ παύσῃ τέλος πάντων, καθύσον τὰ διαμαχόμενα μέρη ἐξηγνηθήθῃσαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ ἀναγνώσται τῶν δημοσιευομένων πολεμικῶν δελτίων ἔπρυσαν νὰ τὰ θέτωσιν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν των διαθέτοντες ἄλλως πως τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν.

Τότε ἀπεφασίσθη νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα διὰ κογκρέσου ἐκ λογίων. Ὄθεν συνεστήθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν σπουδαιότερων φιλολόγων καὶ, κατ' εὐτυχίαν διὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἡμῶν, ἐκ διδασκάλων καὶ καθηγητῶν μὴ ἐξεταζόντων σχολαστικῶς, ἀλλὰ βλεπόντων εἰς περισσοτέραν ἀπόστασιν.

Ἡ ἐξ ἀληθῶς νοημόνων συγκεκριτημένη αὕτη ἐπιτροπὴ ἀναλαβοῦσα μετὰ μειδιάματος τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας της καὶ παραλαβοῦσα μετὰ γέλωτος τὸ χειρόγραφον—ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος καὶ λοιπὰ ἀποδεικτικὰ πειστήρια—τὸ ἐξήπλωσεν ἐνώπιόν της· ἀλλ' ἐνῶ ἤτοιμάζετο νὰ μετρήσῃ μὲ τὴν διαβήτην τῆς λεπτολογίας τὸ ὑπογεγραμμένον ῥῆμα καὶ ἀποφανθῇ ἂν εἶνε ἐγκλίσεως ὑποτακτικῆς, πικρῆθη με ἐκπληξιν, ὅτι τὸ ὑπὸ τὴν αἰτιοφόρον λέξιν σημεῖον δὲν ἦτο ὑπογεγραμμένη με μελάνην, ἀλλὰ κιλίς, ἣν εἶχεν ἀφήσει ἀδιάκριτος ψῦλλος.

Τὸ ζήτημα τότε ἐλύθη ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἐγέλασαν καὶ οὗτοι—ἂν καὶ διδάσκαλοι—καὶ ἀποφάνθησαν παμφηρεῖ, ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον συζήτησις διὰ ψύλλου πήδημα. Ἐκτοτε δὲ καὶ ἡ εἰς χεῖρας φράσις αὕτη.

Τὸ λίαν εὐφυῆς δικαιολογητικὸν τῆς γνωματεύσεώς των, ὡς ἄξιον μνημονεύσεως, δημοσιευόμεν ἐλόκληρον πρὸς γνῶσιν καὶ συμμόρφωσιν.

Οἱ ὑποφαινόμενοι προσκληθέντες ὡς . . . κτλ. συνελθόντες . . . κτλ. καὶ σκεφθέντες ἐπὶ . . . κτλ.

Ἐπειδὴ . . . καὶ ἐπειδὴ . . . καὶ ἐπειδὴ . . . κτλ. Ἀπερῆθημεν παμφηρεῖ ὅτι:

« Αἱ παρατηρήσεις διὰ ψύλλου πήδημα, ἢ διὰ λέξιν προφερθεῖσαν ἢ γραφεῖσαν κακῶς, ἀπὸ ἀπροσεξίαν, ἀπὸ ἀγνοίαν—διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἦνε λεξικόν—ἢ ἀπὸ ἄλλον τινὰ λόγον δὲν

εἶνε πλέον τῆς μόδας—καταργησάσης τὸ ψυλλοπηθητικὸν μέρος τῆς ὀρθογραφίας—οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸ τοιοῦτον σύγχιον εἰμὴ εἰς μικρόνοας, διότι ὁ ἀκούων ἢ ἀναγνώσκων (ἐξαιρέσει τῶν σχολαστικῶν) προσέχει εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν οὐσίαν μᾶλλον, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν τύπον ὅστις περικαλύπτει τὴν ἔκφρασιν ὅπως ὁ λαμβάνων ἀναμενομένην ἐπιστολὴν προσέχει (ἐκτὸς τῶν ἐρωτοβλήτων ἐργολάβων) εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀδιαφορῶν διὰ τὸν περικαλύπτοντα φάκελλον».

« Ταῦτα παργγέλλομεν νὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς ὑπογραμμὸς εἰς τινὰς—ἄλλως εὐφυεῖς—οἵτινες διὰ νὰ εὗρουν τὴν λέξιν χάνουν τὴν ιδέαν».

« Ἐάν τις ἦνε τῆς ἐναντίας ιδέας ἄς ἀπειθῆνθῇ εἰς τὸ βουλευτικὸν κυροβούλιον».

(Φαλῆς)

ΨΥΧΗ ΜΑΝΦΡΕΔΟΥ. (1)

Πρὸς ἐρωμένην.

(Πρωτότυπον)

« Εἰς τοὺς λαμπροὺς χοροὺς σου,

Ἐν ᾧ τροφῆ ὁ νοῦς σου,

Θά φαίνεται σκιά τις . . .

Ἐν εἰδῶλον ἀτμῶδες,

Ἐν φάσμα ὀμιχλώδες,

Εἶς . . . Εἶς . . . ἀεροβάτης!

Τραυμάτων πλήρες σῶμα,

Παμπέλιον τὸ χρῶμα

Θά ἔχη τοῦ προσώπου . . .

Δεικνύων δὲ βαθεῖαν

Πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν

Κ' εἰς μέσον τοῦ μετώπου,

— Τί σ' ἔπταισα; — θά λέγῃ:

— Τί σ' ἔπταισα, καὶ φλέγει

(*) Τὸ ὄνομα ἐλήφθη ἐκ τῶν ποιητικῶν ἠρώων τοῦ Βύρμανος.